

Dilini Tut

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Değerli kardeşlerim,

Ashab-ı kiramdan Muaz ibni Cebel radiyallahu anhin Tirmizî ve İbni Mace'de rivayet edilen bir hatırası bize ulaşmıştır. Bu hadis-i şerifi; iman ederek Müslümanlık, ahiret, cennet, cehennem, sevap, günah gibi kavramları benimsemiş bütün Müslümanlar olarak düşünmeye mecburuz.

Bize göre bir *Müslümanlık* bizi cennete götürmez; Müslümanlık Allah'a ve peygamberine göre olabilir, ancak böyle Müslümanlığın insanı cennete götürmesi mümkündür. Bugünkü hayat tarzımız bize yeni bir şekil verebilir ama cennet sadece Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'de Muaz'ı yetiştirirken kullandığı şekle göredir. Bu bakımdan Muaz ibni Cebel'in, babanın çocuğunu uyardıktan sonra "ben sana söyledim, gerisine karışmam" demesini andıran bu hatırasını istifade edip kendimize çekidüzen vermek için kullanmalıyız.

Muaz ibni Cebel anlatıyor:

"Bir yolculukta Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yürüyordum. Fırsatını kollayayım da iyi bir soru sorayım diye içimden geçti. Uygun zamanda yanına yanaştım ve dedim ki: 'Ya Resûlallah, bana cennete gireceğim ve cehennemden kurtulacağım bir sistem öğret.' Bunun üzerine Efendimiz aleyhisselam şöyle buyurdu:

'Muaz, çok çetin bir soru sordun! Allah kolay ederse kolaydır, yoksa zor bir sorudur bu. Ama madem sordun, sana özetleyeyim:

Allah'tan başkasına ibadet etmeyeceksin. Namaz kılacaksın. Oruç tutacaksın. Zekât vereceksin. Haccedeceksin.'

Peygamber aleyhisselam *'Sana iyi insan olmanın yolunu öğreteyim mi?'* dedikten sonra da şöyle buyurdu:

'Bil ki kötülüklerden korunmak için oruç tutman gerekir. Sadaka, ateşi söndürür. Gece namazı (teheccüt) kılmalısın.'

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, *'Bütün bu anlattıklarımın zirvesini sana söyleyeyim mi?'* dedikten sonra da şöyle buyurdu:

'Bak, işin aslı, öncelikle İslam adamı olacaksın. Sonra namazla ayakta duracaksın. Cihat ile de zirveye ulaşacaksın.'

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem daha sonra şöyle buyurdu:

'Muaz, söz çok uzadı. Sana bütün bunların hepsini bir cümlede toplayayım mı?' Ben de 'buyur ya Resûlallah' dedim." Muaz radiyallahu anh, bunun ardından Efendimiz aleyhisselamın dilini çıkararak *"buna sahip ol"* buyurduğunu anlatıyor. Ancak kendisi hayrete düştüğünü ve onca şey sayıp dini temellendirmesinin ardından, konuştuğu sözlerin hepsini bitirecek bir şey olup olmadığını söylüyor. Bu cevap üzerine Efendimiz aleyhisselam, hem ona hem hepimize şu sözü söylemiş:

"Ölseydin de anan sana ağlasaydı, bugünü görmeseydin Muaz! Ne zannettin, insanlar başka niye yüz üstü cehenneme gidiyorlar ki!"

*

Şüphesiz yok ki biz de Resûlullah Efendimiz'i bulsak yanına gider ve elini-ayağını öptükten sonra aynı sorunun cevabını onun mübarek dilinden arardık: Cennete gireceğimiz ve cehennemden kurtulacağımız bir yol öğret bize. Bizim yerimize Muaz radiyallahu anhın yaşadığı ve faydalanmamız için bize aktardığı bu hatırayı samimiyetimiz ölçüsünde dinleyecek, anlamaya ve uygulamaya çalışacağız.

Lâkin din deyince televizyondan mevlit izlemeyi, törenler düzenlemeyi, belirli haftalarda belli yerlerde bulunmayı anlayanlar elbette bu hadisten pek anlam çıkaramayacaklardır. Cennete girmeyi dert edinmiş olanlar içinse hadisin öğrettiği yol açıktır.

*

Bakınız kardeşlerim,

Müslümanlar,

Allah'tan korktuğu için başını örten hanımlar,

Gençler,

İyi işler yapmak üzere vakıf-dernek kuran müminler...

Hadis-i şerifte baştan aşağı sayılan kelimelere çok dikkat ediniz: Allah, namaz, zekât, oruç, hac, sadaka, teheccüt, İslam, namaz, cihat. Peygamber aleyhisselamın bütün bunları bir poşete koyup ağzını neyle kapattığına bakalım: Dil. Diline sahip olmadıkça yapılan onca uğraş bir işe yaramıyor. Bu uyarıyı bizzat Efendimiz aleyhisselam yapmıştır.

Bize kalsa poşet poşet sadakalar, pazartesi-perşembe oruçları, namaz için camiye gitmek Müslüman olmaya yetiyor. Hâlbuki diğer yandan dinimizin peygamberi şunu diyor: Bir tweet ya da ayaküstü ufak bir gıybet bunların hepsini götürebilir. İnsanın senelerini verip nice alın teriyle meydana getirdiği işlerin bir kelimecikkle mahvolabileceğini aklımız almıyorsa basit mantığımızı devreye sokarak düşünelim: Müslüman olmamız da birkaç kelimeden ibaret sözle gerçekleşmemiş miydi? Sonuçta kelime-i tevhid, sayfalar süren bir metin değil; tıpkı insanın Allah'ı inkâr etmesinin de sayfalar dolusu sürmeyeceği gibi. Evdeki elli çeşit elektrikli makinenin tamamı küçücük bir şalterle var veya yok hâle gelmiyor mu?

Bizim de Allah ile bağımız bir kelimeyle kuruluyor veya bitiyor.

Efendimiz aleyhisselamın can ciğer dostu bir sahabe olmasına rağmen, o son soruyu sorduğunda Peygamber aleyhisselam ne kadar üzülmüş ki sitem anlamında "anan sana ağlasaydı da" tabirini kullanmış. Yani *bir kelimeden ne olur ki* manasına gelen itirazın ne derece yersiz ve tutarsız olduğunu böylece ona öğretmiş. Bir tek kelime, mesela 'evet' kelimesi namusluluk veya namussuzluk anlamına gelmiyor mu ki tek kelimenin önemini tartışabilelim? İnsanın hem dünya hem ahiret hayatını berbat eden de elbette tek kelime olabilir.

Ümmet-i Muhammed'in lügatinde 'basit' sayılabilecek tek bir kelime yoktur. Bizim ağızlarımız Allah ile şifrelenmiştir. Bu durumun şakalaşma, esprili olma veya benzeri eğlenmeleri yok sayacağını herhâlde akli başında kimse düşünemez; ama sınırları olduğunu bilen ve sorumluluk taşıdığının farkında bir ümmetiz biz. Bunun içindir ki gıybet, yani bir Müslüman'ın dedikodusunu yapmak, onu öldürüp etini yemek gibi kabul ediliyor Kur'an'da. Dünyanın bütün düzenleri ve sistemleri böyle bir eylemin kötülük sayılmayacağını söyleyebilir ama Allah böyle demiyor; Müslüman'ın onurunun kıymetli olduğunu ve arkasından konuşulamayacağını buyuruyor.

Din buysa ve biz de bu dinin iman edenleriysek çocuklarımızı sözgelimi beş yaşındayken taharete, abdeste alıştırdığımız gibi ağız kontrol sistemini de zihinlerine aşılamalıyız. Başkasının malını-mülkünü

kesinlikle almayacağımızı bilmemiz gibi boş söz söylememek ve hiçbir Müslüman'ın arkasından konuşmamak da prensibimiz olmalı, çocuklarımızı da bu doğrultuda; eli başkasının malını çalmadığı gibi dili de başkasının onurunu çalmayacak şekilde yetiştirmeliyiz.

Akşam eve gelen babasına, o gün annesinin telefonda birine söylediği sözü aktarmaya kalkan çocuğu gerekirse üç gün protesto edip annesinin sözlerini taşımasının çok yakışsız bir iş olduğuna ikna edebiliriz. Çocuk da böylece büyük bir hata ettiğini anlar. Sır ifşa etmemeyi, dedikodudan uzak durmayı öğretmek de çocuk eğitiminin ayrılmaz parçasıdır. Baba, annenin ne yaptığı ya da nerelere gittiğiyle ilgili çocuktan bilgi almaya kalktığında şayet çocuğumuzu iyi bir Müslüman olarak yetiştirme aşımız tutmuşsa bu tür bilgi taşımacılığına yanaşmayacaktır. Bu çocuk ahlak hafızı olmuş demektir.

Herhangi bir Müslüman'ın cep telefonunun son beş senelik kullanımını incelse o cihazla hiç gıybet yapılmadığı veya hiçbir müminin ayıbının konuşulmadığı görülebilmelidir; Müslüman telefonudur çünkü. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem; Allah'a ibadet etmek, beş vakit namaz kılmak, malın yüzde iki buçüğünü zekât vermek, otuz gün oruç tutmak, bir ömre bedel hac yapmak, sadakalar verip ateşi söndürmek, teheccüde kalkıp namaz kılmak, İslam karakterine sahip olmak, cihat gibi zirvelere çıkaran bir işi yapmak gibi son derece geniş kulluk amellerini silip süpürebilecek kadar güçlü mikrobu iki dudak arasındaki dil olabileceğini haber vermektedir.

Kız istemeye gelen delikanlıların yalnızca daha önce katil olmamış bir profil sahibi olmaları temizliklerine delil değildir. Mesela ağız dedikodulu, konuştuğunda başkalarının ayıplarını diline dolayan biri midir; buna da bakılmalıdır. İmam-hatip mezunuymuş, sakalı varmış, hafızmış vs... Hadis-i şerif bize öğretti ki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bütün bunları büzdü ve dilin korumasına (veya koruyamamasına) bağlı bir torbanın içine koymuştur. Zira bir kelimeyle insan namuslu veya namussuz olabildiği gibi imanlı veya imansız da olabilir. Demek ki Müslüman'ın kimliğini dilinden, konuştuklarından tanımak da mümkündür.

En büyük günahlar arasında bulunan yalan şahitlik, nihayetinde tek kelime söylemekle de gerçekleşir. Bunu yapan kişi Allah'ın haram kıldığı günahlar arasında en büyüklerinden birini işlemiş demektir. Müslüman bir kadına adi suç isnat etmek, sonradan o kadın hakkını helal etse bile suçu işleyenin üzerinden kalkmayacak denli ağırlık bırakmaktadır; Allah Teâlâ, böylelerinin şahitliklerinin bir daha kabul edilmemesini emrediyor. Madem ağızdan bir kelime bile olsa kötü söz çıkmıştır Müslüman kadının iffetine dair, öyleyse bunun izi silinmez.

İşte, görüldüğü gibi *bir kelime* asla bir kelimedenden ibaret değildir. Müslüman'ın her bir kelimesi anlamlı, değerlidir. Tek kelimeyle cennet kazanılabileceği gibi kaybedilebilir de. Mümin tam da bu sebeple sırf sosyal medyada gördü diye bir bilgiyi yaymasının yeterli sebebi olacağını düşünmez. Çünkü dedikodu, yüzleşme yüreği olmayanların ürettiği şeydir. Geri zekâlılar onu konuşur, şeytan ise işin kaymağını yer. Müslüman ahlakı bu düşüklüğe gelemmez.

*

Hacdan, umreden dönen yakınımızı ziyaret esnasında bile dedikodunun, gıybetin, iftiranın hesabı tutulamayacak bollukta kullanılması ya da ramazan iftarı için toplandığında sofradaki etten daha fazla gıybetle mümin kardeşinin etini yemeyi sıradan görmemiz asla normal bir tavır olamaz. Akraba için okunan Yasin'i bazılarımız dinlerken başka bazılarımız dedikoduyla meşgul olabiliyor, cenazenin gömüldüğü sırada bile telefonla fiskos yürütülebiliyorsa burada kopan bir çarktan söz etmek lazımdır.

Ağzımıza hâkim olmadıkça biriktirdiklerimizi saklayamayacağımızı da bilmeliyiz. Ne biriktirebiliriz ki? Peygamber aleyhisselam, bildiğimiz bütün büyük ibadetleri sayarak hepsini tutan ipin ağızdaki dil olduğunu söylüyor; onlardan daha kıymetli ne biriktirebiliriz? Üstüne üstlük böyle bir şeye yani tek bir kelimenin nasıl olup onca yıllık emeğin ürünü ibadetleri silip götürceğine hayret edeni ayıplıyor, 'ölüp gitseydin de bunu diyemeseydin' anlamında ifade kullanıyor.

Ağlanacak, feryat edilecek bir durum da şudur ki böyle hadis-i şerifleri dinleyince içten içe bunların 'biraz ağır' olduğunu düşünmüyor değiliz. Bu kadarı da ağır değil mi, diye içimizden geçiriyoruz ama ölümden ağır olup olmadığını sormuyoruz kendimize. Ödenecek hangi bedel ölümden, mahşerden, sırattan ağır olabilir? Allah'ın mahşer yerinde soracağı hesaplardan daha mı fecidir dili korumazsak ortaya çıkacak bilanço?

Çocuklarımızı yetiştirme kalitemizi ölçerken sözgelimi taharet, abdest, namaz, Kur'an okuma gibi temel konuları örnek olarak alacağız elbette ama yukarıda naklettiğimiz hadisin de bir yerlere oturtulması gerekecektir. Bir çocuk gıybetin zehir zemberek haram olduğunu, Müslüman'ın onuruna dokunulamayacağını, izzetinin hırpalanamayacağını bilmezse hayat boyu biriktirdikleri boşa gidecek demektir; öyleyse anne-baba, İslam eğitimini sadece otuz iki farzı aktarmaktan ibaret görerek bu kötülüğü çocuğuna yapmış demektir. Kendisi öldüğünde arkasından cuma akşamları Yasin okursa bunu 'iyi evlat' yetiştirdiğinin alameti sayan anne-baba yanılmış, çocuğunu da ölümcül bir yanlışlıkla baş başa bırakmıştır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yasak listesine koyduklarının serbest listede öğretildiği çocuk, kazandıklarını da kaybedecek olduğundan dolayı aldatılmış ve eğitilememiştir. Bir anne-baba, çocuğuna kazara müstehcen kıyafetle görünmesi durumunda ne kadar utanıp sıkılacaksa çocuğunun yanında gıybet etmesi hâlinde de o gün kızarıklık yüzlü olmalıdır; çünkü çocuğun yanında başka bir müminin onuruna leke getirecek iş yapılmış ve zaten kötü olan işin yanında bir de çocuğa verilen eğitimin ciddiyetini sarsacak iş ortaya konmuş demektir.

*

Müslümanlık zor değil ama o kadar bedava da kolay değildir. Müslümanlık yalnızca komşunun arabasını çalmamak değildir; komşunun onurunu da çalmamaktır aynı zamanda. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Müslüman'ı tarif ederken, "eli ve dilinden Müslümanlar'ın zarar görmediği" ifadesini kullanmaktadır. Taş atıp camını kırmıyoruz komşumuzun; çünkü polise gider ve yeni camın da bedelini ödetir üstelik. Ama dille komşuya zarar vermenin bir sonucu olmadığını varsayabiliyoruz; çünkü mahkemeye gidip birinin gıybetini yaptığından şikâyet etmenin bir karşılığı yok. Kulunu Allah'tan başkası korumuyor. Allah, ölünün bile hakkını veriyor ve ardından koruyor.

Birini çekiştirirken alışkanlık hâline getirilmiş tepkilerden "ben demedim, o diyor (ben sadece aktarıyorum)" cevabının da ne kadar geçerli olduğunu anlamamız için Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Müslim'de rivayet edilen bir hadis-i şerifine dikkat edelim: "*Bir insanın yalancı sayılması için kulağına gelen her sözü dilinin söylemesi yeterlidir.*"

Evet, sen demedin ama naklettin. İnsan mermiyi kendisinin üretmediği, fabrikanın ürettiği mazeretiyle birine kurşun sıkmanın suçundan paçayı yırtabilir mi? Öyleyse kötülük içeren bir sözü 'aslında' söylememiş olmak da kimseyi kurtarmaz. **Müslüman'ın ağzından, kaleminden, telefonundan kimsenin dinine, canına, onuruna ve malına zarar gelemez. Kural bu kadar basittir. Senin telefonundan gitmiş bir mesajla bir Müslüman'ın dini, canı, onuru, parası bir kuruş bile olsa zarar görüyorsa bunun geldiği anlam şudur: Allah seni affetmeyecektir.**

Haccın çok büyük bir ibadet oluşu ve insanın günahlarını silip süpürmesi sadece kul hakları dışında kalan günahları kapsar, hacca gidip gelmiş birinin diğer kullarla münasebetlerinden doğmuş kusurlar olduğu yerde yine durur. Yüz kere bile haccetse kişinin defterinden kulları ilgilendiren yanlışlar silinmez, onun hesabı kul ile görülmelidir.

Diline hâkim Müslüman olmanın ince bir lisan ve dikkatli tavırlar gerektirmesi belki argo denebilecek kelimelerle yöresel kapsamda kalan dili kullanmamayı da gerektirecektir. Daha ciddi olabilmek için her millet, yaşadığı ülkenin dilini gramerine en uygun şekilde kullanmalıdır. Mümkün merteye gramere uyan dil kullanıldığında boşboğazlıklar da fazla sırtmaz.

Lakap takmayı 'fâsıklık' olarak tanıtan Kur'an-ı Kerim'e iman etmiş bir müminin, gâvurlukla burun buruna gelmiş seviyeyi temsil eden bu sıfatın yakışacağı durumlardan uzak durması önemlidir. Mesela eroin, uyuşturucu, alkol tüketmek gibi büyük günahlar bu dairededir. Mukaddes kitabımız, "Mümin olduktan sonra fâsıklık ne kötüdür!" buyurmaktadır. Birine 'ulan' diyerek hitap etmek lakap takmaya dâhildir ve fâsıklık çeşididir. Söz konusu kötü sıfatı yalnızca şarap içmekten ibaret görürsek yanılırız. Diğer Müslüman'ın üzerine alkol döker gibi kaba söz dökmek de işlenen suçlardan biridir, bunu yapan hiç değilse ümmetin dil kalitesini düşürmekte ve Allah'ın onurunu yüksek tuttuğu bir ümmetin seviyesini aşağı çekmektedir.

Zannettiğiyle kanaat belirtmek ve kişiler hakkında ileri geri konuşmak yalana, iftiraya kayan bir aşırılıktır. Tipine, bıyık-sakal şekline, elbisesine bakarak insanla ilgili konuşmak bu aşırılığa dâhildir. Müslüman, Allah'tan korkan ve Allah'ın şeriatına göre bir toplum oluşturan insan demektir ki bunda dil terbiyesinin payı büyüktür.

Nur suresinin 19. ayetini okur ve üzerinde tefekkür edersek konumuzun nerelere kadar dallanıp budaklanabileceği de daha rahat anlaşılabilir. Sosyal medya kullanıcısı bütün kardeşlerim de bu ayet üzerinde düşünmelidir. Hoca-âlim-şeyh-yazar-siyasetçi-belediyeci hakkında arkasından konuşarak sıfat yakıştıran bütün müminler de bu ayetin muhatabıdır. Dünya coğrafyasında Müslümanlar'ın yaşadığı ve ezan okunarak Allah'ın adının en yüksek tutulduğu yer oluşunun ilan edildiği her yerde Müslümanlar, İslam'ın prestijini korumak zorundadırlar. Müslüman kadının onurunu ve iffetini hiçbir mümin sıradan bir mesele gibi göremez. Bu bakımdan cami imamını yıpratmak İslam'ı yıpratmaktır. Namaz kılan esnafı sözle hırpalamak İslam'ı hırpalamaktır. Din, Müslüman esnafın birine söylenmiş iki kelimeyle ayakta durmuyor tabii ama *Müslüman esnaf* denen kişinin adı bir kere kötüye çıkar da sonraki süreçte "Müslüman olandan alma, diğerinki daha sağlamdır" parolası kulaktan kulağa yaygınlaşırsa ortaya çıkan maliyeti İslam öder.

Çürük peynir satan esnafın suçu kendinedir, Allah onun hesabını soracaktır. Fakat diğer planda bunu duyurmanın, böyle bir haberin duyulmasının maliyeti vardır. Belli bir memleketi kastederek 'gaddardırlar' ya da 'hep arkadan vururlar' dediği zaman bunun artık oradan çıkıp gelmiş iyi bir insan-Müslüman olsa bile insanların zihninde birini etiketlemekle ilgili kesin karar anlamına geldiği gözden kaçmamalıdır. Dili fütursuzca kullanmak, uyarı olmadan söz söylemek ve boş konuşmak bedeli nereye varacağı kestirilemeyen sonuçlar üretir.

Dedikodu, tanktan daha güçlüdür. Bir ülkenin hükümetini tankla devirmek mümkün olmuyor da iki kişinin çıkardığı dedikoduyla hükümet yıkılıyor. İnsan şahsiyeti ve onuru dedikoduyla paramparça edilir. Bir köy kahvesinde üç kere "bu köyde bir daha patates dikilmez, kanser mikrobu varmış, mühendisler öyle diyor" deseniz o sene patates ekenler yarı yarıya düşer. Bir kadın Meryem annemiz kadar iffetli ve tesettürlü, Âsiye annemiz kadar mücahit ruhlu olsa bile o evden kız istemeye giden birine "o kadının kızını mı alacaksınız..." cümlesini dudak bükerek söylemeniz, bakın o kız evde kalıyor mu kalmıyor mu. Daha bir şey söylemeye gerek yok artık; örfümüzde o kadınla ilgili belirsizlik ya da gizli bir kötülük içerdiği anlaşılan bir soru cümlesi söylemek yeterli oluyor. Bir aileyi tek cümlesiyle bitirecek sonuçlara yol açan böyle biri kıyamet günü nasıl hesap verecek? "Ben bir şey demedim ki" mazeretini hesap melekleri yutacak mı?

Ümmetimiz, dedikoduya sırt çevirmiş bir ümmettir. Siyasetini dedikoduyla yürütmediği gibi ibadetleri eriten bir mikrop olmasından ötürü günlük hayatında da dedikodudan uzaktır.

Bu kadar mümbit, kaliteli ve güzel topraklarda neden açlık korkusuyla, huzursuz ve perişan bir hayat sürüyor, birbirimize karşı güvensiz yaşıyoruz sorusunun cevabı da yine Nur suresinin 19. ayetindedir:

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

“Müminlerin arasında çirkin sözlerin yayılmasından rahatsız olmayanların hem dünyada hem ahirette çekeceği azaplar vardır. (Ne kadar kötü söz söylendiğini) siz bilmiyorsunuz, Allah biliyor.”

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.